

Interne Memo

Stuurgroep OPT Roermond

Onderwerp

Juridische paragraaf OPT
Roermond

Organisatieonderdeel

Landelijk Programma Sensing
Staf
Bestuursondersteuning

Behandeld door

10.2.e
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

10.2.e
bedrijfsvoeringspecialist

10.2.e

Telefoon

-

E-mail

-

Ons kenmerk

-

Uw kenmerk

-

In afschrift aan

-

Datum

23 april 2018

Bijlage(n)

0

Pagina

1

Aanhef,

Juridische paragraaf OPT

De politie zal in de samenwerken met andere partners eveneens over sensoren beschikken voor zover die sensorinformatie relevant is voor de uitvoering van de politietaak. Uiteraard geschiedt dit geheel binnen de bestaande juridische kaders. De huidige privacyregelgeving en toetsingskaders bieden in beginsel voldoende ruimte voor het gebruik van sensoren door de politie. Bij de ontwikkeling van nieuwe sensoren voor het politiewerk zal steeds worden gezien wat dit betekent voor de toepassing van de privacyregelgeving. Het gebruik van sensoren is controleerbaar en gebeurt met inachtneming van de grondwettelijk beschermde belangen van de privacy en uitsluitend na aangetoonde nut en noodzaak ter uitvoering van de politietaak.

I Bevoegdheid tot vergaren van ANPR-gegevens

Sensorinformatie is nagenoeg altijd herleidbaar tot personen; dat maakt haar bruikbaar voor het nemen van maatregelen ter preventie van schade of voor het opleggen van sancties ten aanzien van die personen. De verwerking van sensorinformatie kan onder voorwaarden binnen de wettelijke kaders. Voor de **private** verwerkingsverantwoordelijke geldt de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en vanaf 25 mei 2018 de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De titel voor verkrijging is nauw gebonden aan de grondslagen die daarin zijn bepaald. Voor de **politie** geldt de bijzondere regeling van de Wet politiegegevens (Wpg), die dezelfde principes als de AVG zal kennen, maar specifiek uitgewerkt voor de politietaak. De Wpg stelt als eis dat politiegegevens rechtmatig moeten zijn verkregen. Die rechtmatige verkrijging moet worden ontleend aan de bevoegdheden tot het rechtmatig verkrijgen van de sensorinformatie. Die bevoegdheden zijn neergelegd in bijvoorbeeld Politiewet 2012, het Wetboek van Strafvordering (Sv), de Gemeentewet (Gw) of de Opiumwet. Alleen indien de gegevens/informatie rechtmatig met deze bevoegdheden zijn verkregen, kunnen ze rechtmatig worden verwerkt.

Postbus 100
3970 AC DRIEBERGEN

Onderwerp
Juridische paragraaf OPT
Roermond

Datum
23 april 2018

Pagina
2 van 6

Uitgangspunt is dat op openbare plaatsen – het publieke domein – de politie haar taak uitvoert¹, terwijl anderzijds private (rechts-)personen hun verantwoordelijkheid hebben voor orde, rust en veiligheid in/op de gebouwen en terreinen onder hun beheer, tot het moment waarop de politie ook daar krachtens wettelijk voorschrift optreedt. Hierbij is vooral te denken aan de opsporing van strafbare feiten, vanaf staandehouding en verder.

De operationele proeftuin (OPT) Sensing in Roermond

Het betreft hier een gezamenlijk project van het politiebasisteam Roermond, de gemeente Roermond, het landelijke programma Sensing en High Impact Crime (HIC), het Dutch Institute for Technology, Safety & Security (DITSS), het arrondissementsparket Limburg van het Openbaar Ministerie (OM) en private partners waar onder het Designer Outlet Centre Roermond. Hiermee wordt een nieuwe strategie ontwikkeld: een realtime werkende netwerkaanpak op basis van sensorinformatie. In kadernota 'Integrale Veiligheid Roermond 2015-2018' van de gemeente Roermond staat mobiel banditisme genoemd als een van de centrale veiligheidsthema's die de komende jaren een extra impuls nodig hebben. Daarbij wordt de inzet van sensoren in een operationele proeftuin nadrukkelijk als interventie genoemd om sneller en beter mobiele bandieten te detecteren.

De vastgestelde 'Visie op Sensing' en de Kamerbrief van de Minister van Veiligheid en Justitie van 24 november 2015² wordt een aantal uitgangspunten genoemd:

- Toepassing van (nieuwe) waarnemingstechnieken door de politie geschiedt gereguleerd, dat wil zeggen op basis van een wettelijke grondslag en daaraan voorafgaande politieke besluitvorming en goedkeuring
- De inzet van sensoren vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het gezag, waar nodig via afstemming in de driehoek, en in bepaalde omschreven gevallen met expliciete toestemming vooraf
- Het gebruik van sensoren is controleerbaar en gebeurt met inachtneming van de daarvoor geldende wettelijke kaders (waaronder die met betrekking tot bescherming van de privacy en uitsluitend na aangetoonde nut en noodzaak ter uitvoering van de politietaak).
- In een aantal gevallen is het gebruik van sensoren slechts mogelijk na vereiste certificering.
- De politie ontwikkelt en gebruikt sensoren waar mogelijk en noodzakelijk via publiek-private ketensamenwerkingsverbanden en in netwerken zodat de heterdaadkracht kan worden verhoogd.
- Bij nieuwe of doorontwikkelde bestaande sensoren geschiedt toepassing van sensoren bovendien na eerst te zijn beproefd in een experimenteer-omgeving («operational fieldlab»).
- Het beproeven van sensortechnieken in deze experimenteer-omgeving gebeurt transparant en toetsbaar met ook een rol voor de wetenschap.
- Ontwikkeling van (nieuwe) sensoren vindt plaats in samenwerking tussen politie en kennisinstellingen.

Zoals hierboven blijkt, is de inrichting van een experimenteer-omgeving in de vorm van fieldlabs (operationele proeftuinen) wenselijk. Proeftuinen zijn geen tijdelijke

¹ Afgezien van het optreden van buitengewoon opsporingsambtenaren – al of niet in dienst van de gemeente – die bevoegd zijn in het publieke domein.

² Kamerstukken II 2015/16, 29628, nr. 594

Onderwerp
Juridische paragraaf OPT
Roermond

Datum
23 april 2018

Pagina
3 van 6

experimenten, maar kleine verandercellen die vaststellen wat de impact is van nieuwe methoden van het politiewerk. De proeftuinen bieden inzicht in de impact op veiligheid en de effecten ten aanzien van de veiligheid in de samenleving. Door ontwikkelingen in de samenleving is veiligheid sterk aan verandering onderhevig en dienen nieuwe antwoorden gevonden te worden op complexe veiligheidsproblemen zoals mobiel banditisme.

In de zoektocht naar een effectief antwoord op mobiel banditisme in de gemeente Roermond en de opdracht van het Programma Sensing om proeftuinen in te gaan richten, zijn twee uitdagingen samen gekomen. Het Programma Herijking Opsporing sluit aan voor het uitvoeren van effectmetingen (nut en noodzaak).

Juridische basis voor toepassing netwerk van ANPR's

ANPR ter ondersteuning van de uitvoering van de politietaak

De redenering is dat de ANPR een ondersteunend middel is aan de uitvoering van de politietaak: daar waar een politieambtenaar 'van vlees en bloed' oren en ogen heeft om gebeurtenissen waar te nemen en de hersenen heeft om dat te registreren en te relateren in een rapportage of proces-verbaal, zo is de ANPR een geautomatiseerd systeem met eigenschappen ter technische ondersteuning van de uitvoering van de politietaak. 'Van de politie wordt verwacht dat zij oren en ogen goed de kost geeft en dat zij de gegevens die ze daarbij verzamelt, verwerkt en waar nodig met elkaar in verband brengt. Het zal hierbij vaak gaan om gegevens over personen jegens wie (nog) geen verdenking bestaat en om gegevens die niet zijn voortgekomen uit diepgaand onderzoek. Gelegde verbanden en opvallende feiten die uit die gegevens naar voren komen, kunnen eventueel aanleiding geven tot verdieping en gerichte verwerking voor een bepaald doel. Op die manier vormt de uitvoering van de dagelijkse politietaak de uiterst belangrijke basis voor de algehele uitvoering van de politietaak op grond van artikel [3 van de Politiewet 2012]'.³

De conclusie is dat momenteel voldoende wettelijke grondslag bestaat voor het vergaren van ANPR-informatie voor de uitvoering van de politietaak, mits deze slechts een geringe inbreuk op de persoonlijke levenssfeer met zich brengt.⁴ Daarmee is voldaan aan de voorwaarde van rechtmatige verkrijging voor een rechtmatige verwerking van deze gegevens, zoals bepaald in artikel 3, tweede lid van de Wet politiegegevens (Wpg). Het doel van de verkrijging en verwerking van deze ANPR-gegevens moet vervolgens een grondslag vinden in de Wpg. Het doel is omschreven in het Plan van Aanpak: "mobiele bandieten te detecteren ten einde hen middels interventies te weerhouden van het plegen van criminaliteit, dan wel na het strafbare feit sneller op te sporen." Kortweg het voorkomen en sneller – zo mogelijk op heterdaad – opsporen van strafbare feiten. Dit betreft derhalve de opsporing als onderdeel van de politietaak, voor zover zij deel uit maakt van de dagelijkse uitvoering van de politietaak, dus zonder toepassing van bijvoorbeeld bijzondere opsporingsbevoegdheden. De initiële verwerking van de verkregen ANPR-gegevens vindt vervolgens plaats op voet van artikel 8 Wpg.

³ Kamerstukken II, 2005/06, 30 327, nr. 3, p. 10

⁴ Concl. A-G Niessen, ECLI:NL:PHR:2016:853, bij HR 24 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:288 (ANPR voor belastingrecht). Van een lichte inbreuk worden uitgegaan dat artikel 3 van de Politiewet 2012 een voldoende titel is voor de lichte inbreuk

Onderwerp
Juridische paragraaf OPT
Roermond

Datum
23 april 2018

Pagina
4 van 6

Het bevoegde gezag voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde is ingevolge artikel 132a van het WvSv en artikel 12 van de Politiewet 2012 de officier van justitie. Hij dient ingevolge bovenvermelde uitgangspunten in de brief van de minister derhalve in te stemmen met de inzet van ANPR op voet van artikel 3 Pw voor dit doel.

De OPT Roermond wil tweeledig te werk gaan:

- A) Gestart wordt met een ANPR-systeem
- B) Het idee om op een later moment uit te breiden met overige sensoren.

Automatic Number Plate Recognition (ANPR) is een techniek waarmee kentekens met behulp van camera's automatisch worden gelezen en vervolgens vergeleken met één of meer referentiebestanden. Daarbij is het onderscheid relevant tussen twee manieren waarop ANPR kan worden ingezet. De eerste variant betreft gevallen waarin de ANPR camera's worden gebruikt om kentekens 'waar te nemen' van voertuigen van personen die relevant zijn voor de politietaak, bijvoorbeeld omdat zij verdachte zijn of omdat zij een straf moeten ondergaan. Dit past binnen de politietaak van artikel 3 van de Politiewet 2012. Uit het onderzoek van het College bescherming persoonsgegevens (hierna: CBP of onder de nieuwe afkorting AP voor Autoriteit Persoonsgegevens) naar het gebruik van ANPR techniek bij de toenmalige politieregio's IJsselland en Rotterdam-Rijnmond, blijkt dat het CBP deze eerste ANPR variant als rechtmatig beschouwt.⁵

Begin 2010 trok het CBP na onderzoek in de politieregio's Rotterdam-Rijnmond en IJsselland de conclusie dat alleen de kentekens waar iets mee aan de hand was, de hits, mochten worden bewaard. De passagegegevens mochten **niet** opgeslagen worden.⁶ De politie handelde in strijd met de wet door passagegegevens gedurende 120 dagen (Rotterdam-Rijnmond) of 10 dagen (IJsselland) te bewaren.

De manier waarop ANPR op dit moment wordt ingezet is beperkt tot het verwerken van hits, dus alleen op basis van een vergelijking met vooraf opgestelde referentiebestanden. ANPR-gegevens die gericht worden verwerkt op grond van de politietaak zoals omschreven in artikel 3 van de Politiewet 2012. Gedacht kan worden aan kentekengegevens van voertuigen die op een referentielijst voorkomen. De algemene politietaak is echter alleen een basis op het moment dat voor de vastlegging een aanleiding bestaat. De voorwaarden voor het toepassen hiervan zijn bepaald in het zogenoemde IJsselland-arrest⁷ (zie tevens het kader). De Hoge Raad oordeelde als volgt. Waar het ANPR-systeem dus is ontwikkeld met het oog op bestrijding van diefstal en recherchewerk ten behoeve van de opsporing van gepleegde diefstallen als dagelijkse politietaak kan worden aangemerkt is de wettelijke basis voor het ANPR-systeem aanwezig. De gegevens zijn telkensverwerkt binnen zeven dagen na de eerste verwerking. Ook in zoverre is derhalve gehandeld binnen het bestaande wettelijk kader. Gegevens die betrekking hebben op voertuigen die niet een onmiddellijke hit opleverden op het moment dat het kenteken daarvan werd gescand zijn daarvan niet uitgesloten. Tot uitgangspunt is genomen dat alle kentekens worden opgeslagen in een tijdelijk bestand met een bewaartermijn van zeven dagen. Binnen die zeven dagen worden die kentekens vergeleken met 'blacklists en eventueel andere informatie.'"

⁵ *Onderzoek van het CBP naar de verwerking van no-hits bij de inzet van Automatic Number Plate Recognition, januari 2010*

⁶ *College bescherming persoonsgegevens (2010), ANPR Rotterdam Rijnmond; onderzoek naar de verwerking van no-hits bij de inzet van Automatic Number Plate Recognition. Zie: http://www.cbpre.nl/Pages/pb_20100128_anpr.aspx.*

⁷ *HR 11 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3142*

Onderwerp

Juridische paragraaf OPT
Roermond

Datum

23 april 2018

Pagina

5 van 6

In een project tot doel had "de bestrijding van criminaliteit en het monitoren van de bewegingen van criminelen", was bepaald dat gegevens die via ANPR waren verkregen, maximaal zeven dagen mochten worden bewaard. Genoemde handmatige vergelijking vond plaats in het kader van dit project en binnen deze periode van zeven dagen. Geconstateerd is dat de kentekens van voormelde twee voertuigen "op zekere momenten het scanpunt zijn gepasseerd". Een van de kentekens stond op naam van de verdachte, het andere op naam van de vriendin van de medeverdachte. Deze gegevens zijn voor het bewijs gebruikt. Met het verwerken binnen zeven dagen van uit ANPR verkregen gegevens voor het achterhalen van verkeersbewegingen van twee specifieke voertuigen, dit niet méér dan een beperkte inbreuk is geweest op de persoonlijke levenssfeer van de verdachte en de opsporingsambtenaren tot het verwerken van die gegevens bevoegd waren op grond van art. 1, eerste lid, art. 3, eerste lid, en art. 8, eerste lid, Wet politiegegevens.⁸

Voorwaarden IJsselland-arrest (politietaak)

- voor een specifiek doel- op een specifieke locatie- alleen opslaan bij een 'onmiddellijke hit'- voor een bepaalde tijd (binnen zeven dagen).- met toestemming van het OM

*) Uit het arrest wordt wel eens de conclusie getrokken dat het bewaren van no-hits voor een periode van 7 dagen is toegestaan. Dat is echter een onjuiste conclusie: het gerechtshof stelde vast dat de no-hits meteen vernietigd hadden moeten worden, en dat het een vormverzuim opleverde dat dat niet was gebeurd. In cassatie heeft het OM die conclusie niet bestreden.

Uit het arrest blijkt dat no-hits meteen moeten vernietigd moeten worden, en dat het een vormverzuim opleverde dat dat niet was gebeurd. Dat oordeel is in cassatie niet bestreden door het OM. De HR casseerde alleen het oordeel van het Hof dat het vormverzuim tot bewijsuitsluiting moest leiden. Dit betreft een situatie waarin kentekens worden vastgelegd en bewaard van voertuigen die toebehoren aan personen die op het moment van de vastlegging van kentekengegevens niet de aandacht van de politie behoeven. Verwerking van die gegevens past daarom, binnen de huidige wetgeving, niet binnen de uitvoering van de politietaak van artikel 3 van de Politiewet 2012. Dat is ook de reden dat er een wetsvoorstel ANPR (art. 126j Sv) is ingediend. Dat is het nieuwe artikel 126j van Sv. Dit betreft het voorstel tot 'Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met de regeling van het vastleggen en bewaren van kentekengegevens door de politie'.⁹ Dit wetsartikel is op dit moment overigens nog niet in werking. Na inwerkingtreding van artikel 126j van het Wetboek van Strafvordering vervalt deze na drie jaar, tenzij bij koninklijk besluit anders wordt bepaald.

Geadviseerd wordt kritisch in overweging te nemen of de voorgenomen werkwijze waarbij no-hits 7 dagen worden bewaard (tbv analyse van bewegingen en het ontdekken van patronen) gebaseerd kan worden op artikel 3 van de Politiewet 2012. Of artikel 3 van de Politiewet 2012 voldoende grondslag biedt voor toepassing van ANPR in de Operationele Proeftuin Roermond, is ter beoordeling van het bevoegd gezag. Begrepen is dat het bevoegd gezag zich op standpunt stelt dat artikel 3 van de Politiewet 2012 hier van toepassing is. De toepassing van ANPR wordt gezien als een

⁸ HR 11 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3142

⁹ Stb. 2017, 462

Onderwerp
Juridische paragraaf OPT
Roermond

Datum
23 april 2018

Pagina
6 van 6

niet-ingrijpend middel kan worden aangemerkt, welke past binnen de reikwijdte van artikel 3 van de Politiewet 2012.

De aldus verkregen passagegegevens – dus zowel de hits met reeds voorhanden zijnde referentielijsten, als de no-hits – worden vervolgens (initieel) verwerkt op voet van artikel 8 Wpg. De hits kunnen in voorkomende gevallen overeenkomstig de voorwaarden in die bepaling worden verder verwerkt voor andere grondslagen in de Wpg. Hierbij wordt zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt van de voorhanden zijnde politiegegevens.

10 2 c

